

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин
та управління проектами

Катерина Деделюк

Економічна дипломатія

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

Луцьк
2018

Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Економічна дипломатія» для студентів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» // Укл. к.е.н., доц. Деделюк К. Ю. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2018.

Укладач: Деделюк Катерина Юріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами
СНУ імені Лесі Українки

Рецензенти: Урбан Оксана Анатоліївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Луцький національний технічний університет

Романюк Наталія Іванівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій факультету міжнародних відносин
СНУ імені Лесі Українки

Навчально-методичний комплекс розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами

Протокол № 2 від «04» вересня 2018 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної комісії факультету міжнародних відносин

Протокол № 3 від «16» листопада 2018 р.

© Деделюк К. Ю., 2018
© Східноєвропейський національний університету імені Лесі Українки, 2018

ЗМІСТ

Вступ

- 1. Особливості підготовки та проведення практичних занять з дисципліни «Економічна дипломатія»**
- 2. Практичні заняття з дисципліни «Економічна дипломатія»**
- 3. Орієнтовний перелік завдань для контролю знань з дисципліни «економічна дипломатія»**
- 4. Розподіл балів та критерії оцінювання**
- 5. Рекомендована література**

ВСТУП

Пропонований навчально-методичний комплекс призначений для використання студентами п'ятого курсу, галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», за освітньої програмою «Міжнародні економічні відносини» у процесі вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Економічна дипломатія». Основою для розробки навчально-методичного комплексу стала робоча програма дисципліни, складена відповідно за структурно-логічною схемою.

Навчальна дисципліна покликана ознайомити студентів з особливостями та значенням економічної дипломатії як інструмента забезпечення зовнішньої політики держави, досягнення стратегічних цілей зовнішньоекономічної політики. Програмою дисципліни передбачено комплексне вивчення сутності економічної дипломатії, основних напрямів та інструментів її здійснення.

Виконання запропонованих завдань та комплексна підготовка до семінарських занять на основі засвоєного лекційного матеріалу дозволить студентами стати компетентними у таких питаннях: специфічні риси та стандарти економічної дипломатії, форми, методи, нормативне забезпечення, технічні та методичні прийоми економічної дипломатії; специфіка та особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності економічних підрозділів закордонних дипломатичних представництв, національних органів виконавчої та законодавчої влади, міністерств і центральних відомств у сегменті економічної дипломатії; аналізу політичних та економічних цілей, засобів економічної дипломатії; планування, інформаційного забезпечення проведення переговорів, документування та оформлення їх результатів.

Доцільність вивчення дисципліни обумовлено потребою розуміння сутності та завдань економічної дипломатії, її інструментарію та механізмів координації, що застосовують для досягнення стійкого економічного зростання та економічної безпеки країни. Набуті знання та вміння можуть бути використані у практичній діяльності та є необхідними для формування висококваліфікованого фахівця у сфері міжнародних економічних відносин.

1. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ»

Базуючись на конспекті лекцій з дисципліни на практичні заняття студенту запропоновано виконати перелік завдань відповідно до тематичної спрямованості заняття.

Деякі завдання передбачають індивідуальне виконання, що дозволяє розвинути у студентів вміння самостійно вирішувати науково-аналітичні проблеми та формувати обґрунтовані ессе та аналітичні записки. Є ряд завдань прикладного характеру, виконання яких передбачено у групі, що сприяє розвитку навиків роботи у команді, вміння висловлювати та аргументовано відстоювати власну позицію, здійснювати пошук компромісів.

Результат виконання практичних завдань необхідно особисто представити на практичному занятті за відповідною темою. Студент має вільно володіти матеріалом, давати відповіді на запитання викладача та аудиторії. Якість виконання завдань буде враховано при оцінюванні студента на практичному занятті за відповідною темою.

Оскільки заплановані види робіт мають практичне спрямування та носять творчий, дослідницький характер, при оцінюванні буде враховано рівень обґрунтованості особистих висновків доповідача.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ»

Практичне заняття 1

1. На основі опрацювання рекомендованої літератури виділити та охарактеризувати основні етапи розвитку економічної дипломатії.
2. Скласти таблицю «Нормативно-правове забезпечення економічної дипломатії в Україні» та подати аналіз змісту та значення кожного документа.
3. Підготувати есе на тему «Основні складові економічної безпеки України: актуальні пріоритетні напрями забезпечення національних економічних інтересів».

Завдання практичного заняття виконуються індивідуально. Результат роботи необхідно особисто представити на практичному занятті у вигляді доповіді до 5 хв.

Практичне заняття 2

1. Здійснити планування та підготовку до проведення офіційного візиту (ціль, тип візиту студенти обирають самостійно). Скласти довідково-інформаційні матеріали. Планування та підготовку до проведення офіційного візиту слід оформити у друкованому вигляді (формат – А4, розмір шрифту – 12, інтервал - 1).

Виконане завдання має містити такі складові частини:

- 1) концепція візиту (мета, цілі, завдання, прогнозовані результати і наслідки); програма візиту, склад делегації;
- 2) перелік питань, в яких зацікавлена українська сторона, перелік питань, в яких зацікавлена іноземна сторона; перелік проблемних питань;
- 3) перелік двосторонніх договірних документів, підписання яких передбачається у ході візиту;
- 4) біографічні довідки осіб, з якими запланована зустріч (за потреби – політичних портрет);
- 5) 5) ключові тези переговорів під час зустрічей у ході візиту (загальні питання для обговорення, постановчі питання, існуючі проблемні питання, питання або проблеми, які може підняти протилежна сторона).

Довідково-інформаційні матеріали слід оформити у друкованому вигляді (формат – А4, розмір шрифту – 12, інтервал - 1). Виконане завдання має обов'язково містити такі складові частини:

- 1) довідка про соціально-економічний розвиток України за останні півроку;
- 2) довідка про двосторонні відносини;

3) довідка про стан двостороннього торговельно-економічного, міжгалузевого співробітництва, технічну допомогу, інвестиційну діяльність, договірно-правову базу;

4) перспективні напрями економічного співробітництва;

5) довідка про економічний стан партнера, внутрішньо- та зовнішньополітичну ситуацію держави-партнера.

Завдання виконується групою студентів (2 і більше осіб), які представлять обидві сторони офіційного візиту.

Практичне заняття 3-4

1. Скласти стенограму двосторонніх переговорів з економічних питань (ціль, тип переговорів студенти обирають самостійно). Стенограму слід оформити у друкованому вигляді (формат – А4, розмір шрифту – 12, інтервал - 1) та представити на практичному занятті.

Заняття буде відбуватися у формі гри-імітації дипломатичних переговорів з економічних питань. Завдання виконується групою студентів (2 і більше осіб), які представлять різні сторони переговорного процесу. У ході презентації, сторонам слід взяти до уваги особливості ведення дипломатії різних країн, основи дипломатичного протоколу та етикету, взяти до уваги різні аспекти, що можуть вплинути на перебіг та результат переговорного процесу.

Практичне заняття 5

1. Схематично відобразіть механізм взаємодії державних та недержавних органів у сфері економічної дипломатії України та іноземної держави (на вибір студента). З урахуванням закордонного досвіду функціонування механізмів координації діяльності основних суб'єктів визначте напрями оптимізації цього механізму в Україні.

Завдання практичного заняття виконуються індивідуально. Результат роботи необхідно особисто представити на практичному занятті у вигляді доповіді до 5 хв.

Практичне заняття 6

1. Проаналізуйте напрями аналітичної, інформаційної роботи економічних відділів Посольств та дипломатичних місій України за кордоном (в будь якій іноземній державі за вибором студента). Систематизуйте основні форми та методи роботи економічних відділів у сфері торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва.
2. Проаналізуйте напрями аналітичної, інформаційної роботи економічних відділів закордонних Посольств та дипломатичних місій в Україні. Систематизуйте основні форми та методи роботи економічних відділів у сфері торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва.

Завдання практичного заняття виконуються індивідуально. Результат роботи необхідно особисто представити на практичному занятті у вигляді доповіді до 5 хв.

Практичне заняття 7

1. Окресліть та обґрунтуйте основні шляхи удосконалення організації роботи в галузі економічної дипломатії.

Завдання практичного заняття виконуються індивідуально. Результат роботи необхідно особисто представити на практичному занятті у вигляді доповіді до 5 хв.

3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ»

1 рівень складності

1. Визначте сутність економічної дипломатії
2. Визначте передумови розвитку економічної дипломатії
3. Визначте рівні здійснення економічної дипломатії
4. Визначте інструменти економічної дипломатії
5. Визначте етапи розвитку економічної дипломатії
6. Визначте сутність інституційного механізму економічної дипломатії
7. Визначте ключові критерії оцінки стану економічної безпеки держави
8. Назвіть основні інструменти зовнішньоекономічної політики держави
9. Визначте цілі національної економічної дипломатії
10. Дайте визначення категорії «національні економічні інтереси»
11. Визначте специфічні риси двосторонньої економічної дипломатії
12. Поясніть суть та особливості плюрілатеральної економічної дипломатії
13. Визначте особливі сфери регулювання міжнародної економічної дипломатії
14. Визначте мету та завдання міжнародної економічної дипломатії
15. Окресліть сучасні тенденції розвитку економічної дипломатії

2 рівень складності

1. Визначте ключові технології та особливості проведення інтегративних переговорів в економічній дипломатії.
2. Визначте основні напрями діяльності та функції економічних відділів у складі посольств України.
3. Визначте та опишіть складові фінансового механізму підтримки експорту. Назвіть відомі Вам проекти, які сприяють поліпшенню доступу експортно-орієнтованих малих і середніх підприємств України до фінансових ресурсів.
4. Прокоментуйте сутність основних напрямів підтримки національних виробників у межах Ради експортерів та інвесторів.
5. Визначте та обґрунтуйте сучасні тенденції, що визначають сучасний розвиток багатосторонньої економічної дипломатії.
6. Обґрунтуйте роль ООН у здійсненні міжнародної економічної дипломатії
7. Окресліть алгоритм ефективної організації процесу визначення і реалізації національних економічних інтересів
8. Поясніть сутність та обґрунтуйте важливість стратегії економічної безпеки країни
9. Виділіть та обґрунтуйте ключові проблеми багатосторонньої економічної дипломатії на сучасному етапі
10. Визначте ключові внутрішні центральні установи економічної дипломатії та коротко окресліть їхні функції.
11. Визначте основні зарубіжні установи економічної дипломатії та коротко окресліть їхні функції
12. Окресліть основні форми держпідтримки національних підприємств засобами економічної дипломатії.

13. Визначте сфери які охоплює Стратегія національної безпеки України та визначте основні загрози національній безпеці України

14. З 2016 року в Україні діє новий алгоритм взаємодії МЗС з вітчизняним та іноземним бізнесом завдяки використанню механізму Ради експортерів та інвесторів, що діє при МЗС України. Опишіть ключові завдання даної інституції та основну мету нового алгоритму взаємодії.

3 рівень складності

1. Дайте аргументовану оцінку ефективності здійснення економічної дипломатії України щодо країн Азії. Визначте перспективні напрями поглиблення багатосторонніх відносин, які можна досягнути засобами економічної дипломатії.

2. Дайте аргументовану оцінку ефективності здійснення економічної дипломатії України в рамках СОТ.

3. Дайте аргументовану оцінку ефективності здійснення економічної дипломатії України щодо країн СНД. Визначте перспективні напрями поглиблення багатосторонніх відносин, які можна досягнути засобами економічної дипломатії.

4. Дайте аргументовану оцінку ефективності здійснення економічної дипломатії України щодо країн Америки. Визначте перспективні напрями поглиблення багатосторонніх відносин, які можна досягнути засобами економічної дипломатії.

5. Опишіть та обґрунтуйте перелік довідково-інформаційних матеріалів, необхідних для планування та підготовки до проведення офіційного візиту та переговорного процесу.

6. Визначте та прокоментуйте ряд ключових цілей Оновленої стратегії національної безпеки України, що прямо чи опосередковано мають відношення до реалізації національної економічної дипломатії.

7. Обґрунтуйте доцільність реформування інституційної структури у контексті удосконалення організації роботи в галузі економічної дипломатії України.

8. Опишіть 3 моделі побудови взаємодії відомств закордонних справ і фінансових відомств, які діють за кордоном. Яка модель, на Ваш погляд, є найбільш ефективною та повинна діяти в Україні?

9. Проаналізуйте світовий досвід організації державної підтримки вітчизняних підприємств за кордоном. Який механізм, на Ваш погляд, є найбільш ефективним та повинен діяти в Україні?

10. Для України посилюється необхідність формування національного бренду, який буде формувати позитивний імідж для вітчизняного товаровиробника. Окресліть ключові заходи економічної дипломатії, які варто розвинути з метою просування українського бренду на світових ринках (можливі пропозиції на основі закордонного досвіду).

11. Поясніть механізм взаємодії Міністерства закордонних справ та Міністерства економічного розвитку і торгівлі у питаннях розвитку та реалізації економічної дипломатії. Які напрями удосконалення їхньої в Україні протягом останніх років одним з пріоритетів урядової діяльності визначено

створення державного агентства з підтримки експорту. Окресліть основні її функції та обґрунтуйте доцільність створення нової інституції.

12. Обґрунтуйте доцільність упровадження змін в кадровій політиці у контексті удосконалення організації роботи в галузі економічної дипломатії України.

13. взаємодії Ви можете запропонувати.

14. Дайте аргументовану оцінку ефективності виконання економічними відділами у складі посольств України своїх торгово-політичних функцій.

15. Дайте аргументовану оцінку ефективності виконання економічними відділами у складі посольств України своїх інформаційних функцій.

4. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)							Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1							Модуль 2			
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			МКР 1	МКР 2	МКР 3	100
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	10	25	
5	6	6	6	6	6	5				

Критерії оцінювання

З кожної із тем змістових модулів, які виносяться на семінарські заняття студент може отримати певну кількість балів. Загальна сума балів, яку студент отримує за відповіді на семінарських заняттях – 40.

Виступи студентів на семінарах оцінюються, виходячи з визначеної кількості балів. При цьому остаточна кількість балів, отримана на семінарі, визначається і оголошується в кінці заняття, враховуючи доповнення та інші види активності студента. Враховується повнота та вчасність виконання самостійного завдання.

Після освоєння кожного змістового модуля обов'язковим є написання модульної контрольної роботи. У завданнях модульних робіт вказано, яка кількість балів може бути виставлена за кожне завдання за умови його правильного виконання. За кожну модульну контрольну роботу студенти отримують певну кількість балів. Загальна сума балів модульного контролю – 60.

Підсумковий контроль проходить у формі екзамену, за складання якого студент може отримати максимум 60 балів. Студент обов'язково складає екзамен у тому разі, якщо набрав менше 75 балів протягом семестру, або якщо не згідний з балами, які набрав. В такому разі, бали за модульні контрольні роботи анулюються, залишаються бали за поточне оцінювання.

Загальна сума балів за курс – 100. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вергун В.А. Економічна дипломатія: навчальний посібник / В.А. Вергун. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2010. – 303 с.
2. Вергун В.А. Економічна дипломатія як складова механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю / В.А. Вергун // Культура народів Причорномор'я. — 2006. — № 78. — С. 13-18.
3. Гуменюк Б. Дипломатія доби глобалізації: нові виклики та завдання / Б. Гуменюк // Світогляд. — 2009. — №1. — С. 23-33
4. Дегтерев Д.А. Экономическая дипломатия: экономика, политика, право / Д.А. Дегтерев. — М.: Навона, 2010. — 176 с.
5. Жалоба І. Сучасні міжнародні відносини та виклик класичній дипломатії. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/anglomovna-versija/view/article/-1cd18ef670/>
6. Каррон де ла Каррьер Г. Экономическая дипломатия. Дипломат и рынок. / Каррон де ла Каррьер Г. [пер. с фр]. —М. : «Российская политическая энциклопедия», 2003 — 295 с.
7. Комерційна дипломатія: торговельна політика і право: Навчальний посібник. — Львів: Астролябія, 2006. — С. 473-496
8. Краткий внешнеэкономический словарь. — М.: Международные отношения, 1984. — С. 220–221.
9. Кулик С.А. «Электронная дипломатия». Начало. Аналитический доклад / С. Кулик. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.insor-russia.ru/files/EDiplomacy.pdf>
10. Зінченко А.Л. Історія дипломатії: від давнини до нового часу: Навчальний посібник / А.Л. Зінченко. — Вид. 3. — К., 2005. — 560 с.
11. Нижник В.М. Економічна дипломатія та економічна безпека України Навчальний посібник / В.М. Нижник. — Хмельницький: ХНУ, 2007. — 299 с.
12. Румянцев А.П. «Українська дипломатія» - Українська дипломатична енциклопедія. К. : Знання України, 2004. — т.1. — с.373.
13. Современные глобальные проблемы мировой политики / под ред. М.М. Лебедевой. — М.: Аспект Пресс, 2009. — 526 с.
14. Струхачев В.И. Международные деловые переговоры: учебное пособие / В.И. Струхачев, И.Н. Лякишева, К.Ю. Михайлова. — М.: Финансы и статистика. — Ставрополь: АГРУС, 2007. — С. 142–170.
15. Татаренко Н. Сучасна модель економічної дипломатії та кадрова політика МЗС України / Н. Татаренко [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/anglomovna-versija/view/article/suchasna-model-ekonomichno-ji-diplomatiji-ta-kadrova-pol/>
16. Фліссак К.А. Економічна дипломатія: навчальний посібник / К.А. Фліссак. — Тернопіль : «Новий колір», 2013. — 440 с.
17. Фліссак К.А. Глобалізація і нові виклики економічній дипломатії / К.А. Фліссак // Економічний часопис XXI. — 2012.— №1-2
18. Хана П. Новое Средневековье / П. Хана. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.globalaffairs.ru/number/Novoe-Srednevekove-15530>

19. Чугаєнко Ю.О. Економічна дипломатія в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю держави / Ю.О. Чугаєнко // Актуальні проблеми економіки, 2013. - № 3 (141)
20. Щетинин В.Д. Экономическая дипломатия: Учебное пособие для ВУЗов / В.Д. Щетинин. – М.: Международные отношения, 2001. – 280 с.
21. Шаров О. Економізація зовнішньої політики: сьогоднішня українська тактика / О. Шаров // Економічний часопис-XXI.– 2007.– №9–10. – С. 21–26.
22. Шинкаренко Т.І. Дипломатичний протокол та етикет: Навчальний посібник / Т.І. Шинкаренко. – К.: «Київський університет», 2007. – 296 с.
23. Яхно Т.П. Конфліктологія та теорія переговорів. Навчальний посібник / Т.П. Яхно, І.О. Купевіна. – К. : Центр учбової літератури . – С. 25-40
24. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 №959-ХІІ, із змінами і доповненнями // zakon1.rada.gov.ua.
25. Про Положення про Міністерство закордонних справ України: Указ Президента України від 6.04.2011 №381/2011 // zakon1.rada.gov.ua.

Рекомендовані періодичні видання:

1. Економіка України.
2. Економічний часопис – XXI
3. Дзеркало тижня.
4. Українська правда
5. Європейська правда

Рекомендовані інтернет-ресурси:

1. <http://www.kmu.gov.ua/control/> - Урядовий портал
2. <http://uaforeignaffairs.com/> - Зовнішні справи
3. www.kmu.gov.ua - Міжурядові зв'язки та двосторонні комісії
4. <http://www.me.gov.ua> - Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
5. <http://www.minfin.gov.ua> - Міністерство фінансів України
6. <http://mpe.kmu.gov.ua> - Міністерство енергетики та вугільної промисловості України
7. <http://www.mfa.gov.ua> - Міністерство закордонних справ України
8. <http://www.rada.gov.ua>- Верховна Рада України
9. <http://ue.eu.int> - Рада Європейського Союзу
10. <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua> Представництво України при Європейському Союзі
11. <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Державний комітет статистики України
12. www.ukrexport.gov.ua - Державна підтримка українського експорту

Навчально-методичне видання

Катерина Деделюк

Економічна дипломатія

Навчально-методичний комплекс дисципліни

Друкується в авторській редакції